ئۆتیزم: ناساندن، هۆکار، نیشانە و چارەسەرییە زانستییەکان..160.. ابراهیم موحەممەد(ئەبڕاهام لەقای)

زنجیرەی ١٦١.

ئۆتیزم (Autism) بریتییە لە دۆخێکی پەرەسەندنی دەماری کە کاریگەری لەسەر مێشک دەکات و بەشێوەیەکی سەرەکی کاریگەری لەسەر پەیوەندی کۆمەڵایەتی، پەیوەندیکردن و ڕەفتار دەکات. ئەم دۆخە لە تەمەنی منداڵیدا دەردەکەوێت.

هۆکارەکانی ئۆتیزم بەشێوەیەکی گشتی دەکرێ: هۆکاری جینی و گۆڕانکاری لە جینەکاندا و بۆماوەیی بێت.

هەروەها هۆکاری ژینگەییەکانی وەك: تەمەنی دایک و باوک کاتی دووگیانی و کێشەکانی کاتی دووگیانی و هەندێک دەرمان لە کاتی دووگیانی. سەرەڕای ئەمانەش هۆکاری بایۆلۆجییەکانی وەك
گۆڕانکاری لە پێکهاتەی مێشکدا، ناهاوسەنگی کیمیایی لە دەمارە گوازەرەوەکان یاخود ڕێژەی پرۆتین و جۆر و شێوازەکەی لە مێشکدا دەتوانن ببنە فاکتەری دروستبوونی ئۆتیزم.

نیشانەکان لە کەسی توشبوو بە ئۆتیزم دەکرێ ئەمانە بن:
کێشە لە پەیوەندی کۆمەڵایەتی، دووری لە پەیوەندی چاو
کەمی هاوسۆزی، دژواری لە دۆستایەتی دروستکردن.
کێشە لە پەیوەندیکردن و دواکەوتن لە قسەکردن، دووبارەکردنەوەی وشە و ڕستە، تێنەگەیشتن لە زمانی جەستە.
هەروەها ڕەفتاری دووبارە و جووڵەی دووبارە و پابەندبوون بە ڕۆتین و هەستیاری بەرامبەر دەنگ یاخود ڕووناکی.

چارەسەرە زانستییەکان بۆ ئۆتیزم:
چارەسەری ڕەفتاری:
(ABA (Applied Behavior Analysis

و چارەسەری فیزیکی Physiotherapist.

ڕاهێنانی کۆمەڵایەتی و چارەسەری پیشەیی.

چارەسەری دەروونی: چارەسەری گفتوگۆیی، ڕاهێنانی دایک و باوک.

چارەسەری پزیشکی: دەرمان بۆ نیشانە تایبەتەکان و چاودێری بەردەوام.

و چارەسەری فیزیکی Physiotherapist

سەرچاوەکان:

https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm-1

-2 https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders

-3 https://www.nimh.nih.gov/health/topics/autism-spectrum-disorders-asd

https://www.cdc.gov/autism/data-research/index.html-4